

The Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran towards Kyrgyzstan, Current Strategies, Future Scenarios

Nozar Shafiee¹

Associate Professor, Faculty of Law and Political Science, University of
Tehran, Tehran, Iran

Saleh Salavarzi Zadeh

Ph.D. in International Relations, Faculty of Administrative Sciences and
Economics, Isfahan University, Isfahan, Iran

(Date received: 5 March 2023 - Date approved: 30 June 2024)

Abstract:

Introduction: Foreign policy is a complex subject in the field of international relations, which is included in the sub-branch of "foreign policy analysis". It is strongly influenced by both domestic and international factors. The decision-making process for foreign policy requires careful consideration of domestic and foreign considerations. Therefore, it is important to use theories and models to analyze and review the foreign policies of countries, considering the internal and external environments. The collapse of the Soviet Union and the formation of new republics created a competitive atmosphere in Central Asia. The Islamic Republic of Iran has been active in the current developments in Central Asia and was one of the first countries to officially recognize the independence of Kyrgyzstan on December 21, 1991. Through bilateral relations and regional cooperation, Iran has tried to strengthen cooperation with Kyrgyzstan in various fields, including politics, economics, culture, science and technology. To achieve this goal, Iran has adopted various foreign policy strategies towards the Kyrgyz Republic. The purpose of this research is to analyze the current foreign policy strategies of the

¹. E-mail: nozarshafiee@ut.ac.ir (Corresponding Author)

Islamic Republic of Iran towards Kyrgyzstan and to present potential

Research question: The purpose of this research is to answer the following questions: What is Iran's foreign policy strategy in Kyrgyzstan? What are the strengths and weaknesses of these strategies?

Research hypothesis: The proposed hypothesis is that Iran's foreign policy strategies towards Kyrgyzstan have not been successful and dynamic due to the country's internal strengths and environmental opportunities. Methodology: The current research has been carried out with the aim of analyzing the present and past strategies of the Islamic Republic of Iran in Kyrgyzstan by compiling a conceptual model influenced by approaches of foreign policy analysis and its governing principles. This will be followed by a forward-looking approach to create potential and favorable scenarios for the Islamic Republic of Iran in this country. The research conceptual model will include two strategic management models, namely Swat and Postel, as research techniques. The research approach will be a "futuristic" approach with focusing on scenarios. The main advantage of this conceptual model is its ability to simultaneously consider the micro, macro and moderate levels and at the same time use a prospective approach to analyze the foreign policy of the Islamic Republic of Iran in Kyrgyzstan.

Results and discussion: Based on the drivers, trends, events and images, the following scenarios can be envisioned for Iran's foreign policy in Kyrgyzstan: the first scenario: the o-surprise scenario: possible revision: One of the most likely scenarios of Iran's foreign policy in Kyrgyzstan is the continuation of current trends without major changes. This scenario is included in the category of "static" scenarios and involves maintaining the current level of bilateral relations. The second scenario can be called "the most likely optimal" or the optimistic scenario: This scenario predicts that with the implementation of a ten-year comprehensive agreement between the tourism and hydropower potential will increase, strengthening the communication corridors, the benefits of the country's membership in

the Eurasian Economic Union (EEU) in relation to Iran as well as Iran's permanent membership in the Shanghai organization, the political, economic and cultural relations between the two countries will be promoted to the favorable level.

The third scenario: "The worst scenario" or pessimistic scenario: Given that currently Iran's relations with all countries of the Central Asian region, including Kyrgyzstan, are not at a favorable level compared to the strengths and the opportunities of the region, the possible unfavorable scenario is the continuation of this process along with the weakening of this relationship due to reasons including the strong presence of China and other competing countries. "Desirable" or "miracle" scenarios: The lifting of sanctions against Iran, the establishment of normal relations with the international community and permanent membership of Iran in the Shanghai Organization will have a significant impact on Iran's global influence as well as the region and the country of Kyrgyzstan. This greatly enhance the overall level of relationship between all parties involved.

Conclusion: The examination of Iran's foreign policy in Kyrgyzstan shows that while political and cultural relations between the two countries have been positive and friendly, the economic relations have been limited and at a low level. Based on the Swot and Pestel model, Iran's political strategy in Kyrgyzstan was offensive, with a defensive economic strategy and a focus on cultural diversity. Various scenarios can be analyzed for the future of relations between the two countries, including optimistic scenarios, but other possible scenarios should also be considered. Finally, the research hypothesis can be confirmed that despite having strengths and opportunities, the two countries still have a long way to achieve an ideal relationship due to weaknesses and environmental challenges.

Key Words: Foreign Policy, Central Asia, Soviet Union, Islamic Republic of Iran, Kyrgyzstan.

سیاست جمهوری اسلامی ایران در مورد قرقیزستان، راهبردهای کنونی، سناریوهای آینده

نوذر شفیعی^۱

دانشیار گروه مطالعات منطقه‌ای، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

صالح سلورزی‌زاده

دانش‌آموخته دکتری روابط بین‌الملل، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۲/۱۵ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۴/۱۰)

چکیده

فروپاشی اتحاد شوروی و استقلال کشورهای آسیای مرکزی، موجب تکاپوی دستگاه سیاست خارجی ایران و دیگر کشورها برای حضور در این منطقه شد. سیاست خارجی قرقیزستان «چندبعدی» یا «چندبرداری» است که بر تحکیم روابط خارجی انعطاف‌پذیر و چندجانبه با کشورهای همسایه و بازیگران منطقه متمرکز است. قرقیزستان تنها کشور آسیای مرکزی است که با ایران توافق‌نامه همکاری همه‌جانبه ده ساله امضا کرده است. با توجه به این موضوع، در این نوشتار با دنبال کردن رویکردی «آینده‌پژوهانه» تلاش می‌کنیم، سیاست خارجی ایران در این کشور را تحلیل کنیم و به این پرسش پاسخ دهیم که راهبردهای کنونی جمهوری اسلامی ایران در قرقیزستان کدامند و کدام سناریوهای محتمل و مطلوب برای آینده سیاست خارجی ایران در این کشور قابل طرح است؟ یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد هرچند که سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در قالب سناریوهای خوشبینانه تحلیل‌پذیر است، دیگر سناریوهای احتمالی و بدبینانه نیز قابل طرح هستند. سرانجام می‌توان ادعا کرد که با وجود آینده‌محور بودن، روابط دو کشور حکایت از روابطی کم‌رونق دارد که احتمال رخداد سناریوهای مطلوب سیاست خارجی ایران در این کشور را کاهش می‌دهد و تا رسیدن به وضعیت ایده‌آل راه زیادی در پیش خواهد بود. روش گردآوری اطلاعات این نوشتار اسنادی کتابخانه‌ای است.

واژگان اصلی: سیاست خارجی، آسیای مرکزی، اتحاد شوروی، جمهوری اسلامی ایران، قرقیزستان.

مقدمه

سیاست خارجی زیرمجموعه رشته روابط بین‌الملل است که مطالعه آن در زیرشاخه «تحلیل سیاست خارجی»^۱ قرار می‌گیرد و در تعریفی کلی، راهبردهایی است که بازیگران (دولت‌ها) برای حفظ منافع ملی و دستیابی به هدف‌های خود در محیط سیاست بین‌الملل به کار می‌گیرند. سیاست خارجی متأثر از دگرگونی بسترهای داخلی و بین‌المللی است، بنابراین روش‌ها و شیوه‌های تحلیل و بررسی این مفهوم، پیوسته در حال تغییر است. تصمیم‌گیری در سیاست خارجی در مرز میان حوزه‌های داخلی و خارجی قرار دارد. از این‌رو هر تحلیل معناداری از سیاست خارجی یک دولت باید این عامل‌ها و روندهای در ارتباط با آن را که بر این دو حوزه عمل تأثیر می‌گذارند، درک کند و شامل شود. به همین دلیل، در تحلیل سیاست خارجی کشورها باید از نظریه‌ها و مدل‌هایی استفاده شود که توان تحلیل و بررسی هم‌زمان دو محیط داخلی و خارجی را داشته باشد.

فروپاشی اتحاد شوروی و تشکیل پانزده کشور جدید، زمینه رقابت در آسیای مرکزی را ایجاد و شرایط گسترش افق‌های همکاری اقتصادی و سیاسی با دیگر کشورها را ایجاد کرد. جمهوری اسلامی ایران نیز از روندهای در حال شکل‌گیری در آسیای مرکزی دور نماند و تدابیری در پیش گرفت تا در برخورد با مدل‌های مختلف توسعه این کشورهای تازه‌تأسیس علاوه بر ایجاد روابطی مستحکم، مشکلی برای امنیت و اقتصادش ایجاد نشود. بنابراین در سیاست خارجی خود به آسیای مرکزی اولویت داد و از استقلال، یکپارچگی سرزمینی، حاکمیت و حفظ صلح و آرامش در این منطقه دفاع کرد. عامل‌هایی چون هویت تاریخی و فرهنگی مشترک با تمدن ایرانی، دین اسلام و موقعیت ژئوپلیتیک دو طرف، مبتنی بر اصل همسایگی در شکل‌گیری سیاست خارجی ایران در این منطقه نقش محوری داشته است.

ایران از نخستین کشورهایی بود که به‌طور رسمی در ۲۱ دسامبر ۱۹۹۱ استقلال قرقیزستان را به رسمیت شناخت. آغاز روابط دیپلماتیک دو کشور به ۹ مه ۱۹۹۲ برمی‌گردد. از سال ۱۹۹۳ سفارت ایران در جمهوری قرقیزستان کار خود را آغاز کرد. در سال ۱۹۹۴ هم سفارت جمهوری قرقیزستان در تهران افتتاح شد. ایران تلاش کرده است همکاری‌های دو کشور را در همه حوزه‌های روابط سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، علمی و فنی در قالب روابط دوجانبه و توسعه همکاری‌های منطقه‌ای برابر با سازمان‌هایی مانند اکو^۲، سازمان همکاری اسلامی^۳ و سازمان همکاری شانگهای^۴ تقویت کند. با این هدف، ایران راهبردهای مختلفی در سیاست خارجی خود در برابر جمهوری قرقیزستان در پیش گرفته است. با توجه به کاربست راهبرد

-
1. Foreign Policy Analysis
 2. Economic Cooperation Organization
 3. Organization of Islamic Cooperation
 4. Shanghai Cooperation Organization

«نگاه به شرق»^۱ و اینکه جمهوری قرقیزستان در قالب این راهبرد به‌عنوان یکی از کشورهای هدف، مورد توجه تصمیم‌گیران سیاست خارجی ایران است، در این نوشتار با کاربست رویکردی «میان‌رشته‌ای»^۲ آمیخته از دو مدل مدیریت راهبردی و رویکرد آینده‌پژوهانه و سناریومحور تلاش می‌شود با توجه به سطح پایین روابط دو کشور ایران و جمهوری قرقیزستان، راهبردهای کنونی سیاست خارجی ایران در برابر قرقیزستان را آسیب‌شناسی شود. همچنین به دنبال پاسخ این پرسش هستیم که راهبردهای کنونی جمهوری اسلامی ایران در قرقیزستان کدامند و کدام سناریوهای احتمالی و مطلوب برای آینده سیاست خارجی ایران در این کشور قابل طرح است؟ برای پاسخ به این پرسش، بعد از تحلیل و بررسی سیاست خارجی ایران در سه محور سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، این فرضیه مطرح می‌شود که راهبردهای سیاست خارجی ایران در برابر قرقیزستان با توجه به قوت‌های داخلی و فرصت‌های قرقیزستان موفق و پویا نبوده است. روش گردآوری اطلاعات اسنادی کتابخانه‌ای است.

پیشینه پژوهش

استفاده از دستاوردها و روش علمی پژوهش‌های انجام‌شده در مورد یک موضوع، سبب گسترش افق دید پژوهشگر و جلوگیری از تکرار می‌شود و چشم‌اندازی از مسئله مورد پژوهش در دسترس پژوهشگر قرار می‌گیرد. از این رو پژوهش‌هایی در مورد موضوع نوشتار را بررسی کرده‌ایم.

الخاندرو^۳ و رودریگز^۴ (۲۰۲۴) در مقاله «قرقیزستان در بحران: دوره‌ای ژئوپلیتیکی» اوضاع سیاسی کشور قرقیزستان را در دوره جباروف^۵ تحلیل و بررسی کرده‌اند. آن‌ها در بررسی تأثیر جنگ اوکراین و روسیه بر وضعیت سیاسی این کشور به این نتیجه رسیده‌اند که قرقیزستان در دوره‌ای حساس از تاریخ خود قرار دارد. رهبری و جامعه قرقیزستان اکنون با انتخابی روبه‌رو هستند که نقش آن‌ها را در مبارزه گسترده‌تر مردم‌سالاری در برابر خودکامگی تعیین می‌کند. سجادپور و نجف‌نیا (۲۰۲۳) در مقاله «روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قرقیزستان؛ ایستایی و پایداری» روابط ایران و قرقیزستان را بررسی و این روابط را با وجود داشتن اشتراک‌های فرهنگی و تمدنی در ابعاد مختلف، ایستا و پایدار معرفی کرده‌اند. ساتارووا^۶ (۲۰۲۲) در مقاله «سیاست خارجی ایران در آسیای مرکزی، مطالعه موردی قرقیزستان» به این موضوع می‌پردازد که با توجه به اشتراک‌هایی که در میان کشورهای منطقه آسیای مرکزی و

1. Look East.
2. Interdisciplinary
3. Alejandro
4. Rodriguez
5. Japarov
6. Satarova

ایران در تأثیر زمینه تاریخی و فرهنگی مشترک وحدت، بر اساس باورهای دینی وجود دارد، سیاست خارجی عمل‌گرا، فعال و چندوجهی ایران در کشورهای آسیای مرکزی از جمله قرقیزستان شکل گرفته است.

گاربوزاروا^۱ (۲۰۲۰) در مقاله «ابزارهای قدرت نرم ایران در قرقیزستان» در تحلیل سیاست خارجی ایران در قرقیزستان در قالب نفوذ فرهنگی و قدرت نرم ایران به این نتیجه رسیده است، هرچند قرقیزستان در جهان ترک قرار دارد، به دلیل وجود پیوندهای فرهنگی و تمدنی گوناگون با ایران، رهبران و مردم این کشور حضور ایران را مثبت می‌بینند. این موضوع سبب گسترش آرام روابط دو طرف شده است. وست نید^۲ (۲۰۱۷) در مقاله «آسیای مرکزی در تصورات ژئوپلیتیک ایران» روابط ایران و منطقه بعد از فروپاشی شوروی در سال ۱۹۹۱ را تحلیل و بررسی کرده است. او این رخداد را زمانی می‌داند که ایران در حال تغییر رویکرد سیاست خارجی خود از صدور انقلاب و هدف‌های مذهبی به عمل‌گرایی اقتصادی بوده است. باقری مقدم (۲۰۱۶) در کتاب «آسیب‌شناسی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در منطقه آسیای مرکزی: مطالعه موردی قرقیزستان» مانع‌ها و مشکلات بر سر راه گسترش ارتباطات ایران با کشورهای آسیای مرکزی به‌ویژه ایران و قرقیزستان را بررسی کرده است.

کرمی و دلیران چاپشلو (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «سازمان‌های مردم‌نهاد و دگرگونی سیاسی در آسیای مرکزی (مطالعه موردی: انقلاب رنگی جمهوری قرقیزستان)»، بعد از بررسی وضعیت سیاسی جمهوری قرقیزستان به چگونگی تأثیر سازمان‌های مردم‌نهاد بر انقلاب رنگی این کشور پرداخته و این تأثیرها را مثبت ارزیابی کرده‌اند. دهشیری و طاهری (۲۰۱۶) در مقاله «دیپلماسی آموزشی جمهوری اسلامی ایران در آسیای مرکزی» می‌نویسند با توجه به پیوندهای تمدنی و فرهنگی و به‌ویژه زبانی ایران و کشورهای آسیای مرکزی، ظرفیت‌های مناسبی برای اجرای دیپلماسی فرهنگی و به‌ویژه دیپلماسی آموزشی، با تمرکز بر توان آموزش عالی ایران در این کشورها وجود دارد. این مقاله در بخشی از پژوهش به دیپلماسی آموزشی ایران در قرقیزستان پرداخته و با وجود تفاهم‌ها و ارتباطات زیاد میان دانشگاه‌های دو کشور این روابط را ناکافی می‌داند. کولایی (۲۰۱۲) در کتاب «سیاست و حکومت در آسیای مرکزی» در شش فصل، ویژگی‌های جغرافیایی و تاریخی منطقه آسیای مرکزی را بررسی کرده و در فصل ششم در بحث چهارم با عنوان آسیای مرکزی و همسایگان به رابطه ایران و آسیای مرکزی پرداخته و روابط ایران و قرقیزستان را تبیین کرده است.

زیباکلام، افشاری و کریم‌زاده (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان «بررسی علت‌های شکست دولت برآمده از تحولات موسوم به انقلاب رنگی در قرقیزستان» عامل‌های مؤثر بر شکست دولت‌های برآمده از انقلاب رنگی در این کشور را بررسی کرده و عامل‌های تأثیرگذار را به دو

1. Garbozarova

4. Vest Nield

دسته داخلی (سیاسی، اقتصادی، فرهنگی) و بین‌المللی (سازمان‌های غیردولتی، آمریکا و روسیه) تقسیم کرده است. با بررسی ادبیات پژوهش دریافتیم که در مورد سیاست خارجی ایران در قرقیزستان، پژوهش‌های فارسی و انگلیسی اندکی انجام شده است. از این‌رو موضوع نوشتار، کاری نو و براساس روشی جدید و آینده‌پژوهانه است که عامل‌های مؤثر بر سیاست خارجی ایران در این کشور را بررسی کرده است.

مدل مفهومی پژوهش

با رخداد جنگ جهانی دوم، جنگ سرد و در ادامه پایان جنگ سرد، نگاهی جدید به سیاست خارجی با عنوان «رویکردهای تحلیل سیاست خارجی»^۱ شکل گرفت که آموزه‌های حاکم بر بررسی سیاست خارجی در قالب نظریه‌های روابط بین‌الملل را به چالش کشیده و آن‌ها را در بررسی و تحلیل سیاست خارجی ناتوان دانست. در این نوشتار با چارچوب‌بندی مدل مفهومی تلاش می‌کنیم، راهبردهای گذشته و حال ایران در قرقیزستان را تحلیل کنیم و با استفاده از رویکرد آینده‌پژوهانه، سناریوهای احتمالی و مطلوب ایران در این کشور را بیان و برای موفقیت سیاست خارجی ایران در این کشور پیشنهادهای کاربردی ارائه کنیم. این رویکرد متشکل از دو مدل مدیریت راهبردی یعنی سوات و پستل به‌عنوان روش پژوهش است. رویکرد این نوشتار «آینده‌پژوهانه»^۲ با تمرکز بر سناریوپردازی خواهد بود. نکته مثبت استفاده از این مدل مفهومی، توجه هم‌زمان به سطح‌های خرد، کلان و میانی با رویکردی آینده‌پژوهانه در تحلیل سیاست ایران در قرقیزستان و استفاده از دستاورد علوم دیگر مانند مدیریت راهبردی و مدل‌های مربوط است که از مفاهیم مورد نظر رویکردهای تحلیل سیاست خارجی است.

۱. مدل‌های مدیریت راهبردی، سوات و پستل

برنامه‌ریزی راهبردی فرایندی است برای تجهیز منابع دولت و وحدت‌بخشیدن به تلاش‌ها برای رسیدن به هدف‌های بلندمدت، با توجه به امکانات و محدودیت‌های درونی و بیرونی (Mobini Dehkordi & Salmanpour Khoei, 2006: 188). مدل‌هایی مانند مدل پنج نیروی مایکل پورتر،^۳ ماتریس گروه مشاوران بوستون،^۴ برنامه‌ریزی هوشین^۵ و مدل‌های سوات و پستل وجود دارند که با توجه به موضوع این نوشتار مدیران و تصمیم‌گیران در روند برنامه‌ریزی راهبردی از آن‌ها استفاده می‌کنند (Chen, Nasongkhla and Donaldso, 2018: 262).

1. Foreign Policy Analysis Approaches
2. Futuristic
3. GSM/Grand Strategy Matrix^۳
4. BCG/Boston Consulting Group
5. Hooshin planning

الف) مدل سوات

تحلیل سوات چارچوبی برای شناسایی و تحلیل قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها است. ماتریس سوات، محیط داخلی و خارجی و عامل‌هایی را که می‌توانند بر دوام یک تصمیم تأثیر بگذارند تجزیه و تحلیل می‌کند (Dalton, 2018: 249). جورج آلبرت اسمیت^۱ و سی رولاند کریستنسن^۲ نخستین بار در ابتدای دهه ۱۹۵۰ در مدرسه بازرگانی هاروارد^۳ برای تجزیه و تحلیل مطالعات موردی آن را ایجاد کردند. راهبردهای ماتریس این‌ها هستند:

۱. راهبردهای اس او^۴: استفاده از فرصت‌های محیطی با تأکید بر قوت‌های داخلی؛
۲. راهبردهای اس تی^۵: اجتناب از تهدیدها با استفاده از قوت‌های داخلی؛
۳. راهبردهای دبلیو او^۶: معرفی فرصت‌های جدید با کاهش ضعف‌ها؛
۴. راهبردهای دبلیو تی^۷: با کمینه کردن ضعف‌ها، از تهدیدها دوری کنید (Benzaghta et al., 2021: 58).

		تهدیدها (Threats)	فرصت‌ها (Opportunities)	محیط داخل
استراتژی‌ها	قوت‌ها (Strengths)	$S+T=ST$	$S+O=SO$	
	ضعف‌ها (weaknesses)	$W+T=WT$	$W+O=WO$	

Source: Salavarzi zadeh et al., 2020: 39

ب) مدل پستل

پستل یک ابزار مدیریت راهبردی است که بیشتر برای برنامه‌ریزی راهبردی براساس تجزیه و تحلیل محیط استفاده می‌شود. هدف تجزیه و تحلیل پستل، شناسایی فرصت‌ها و تهدیدهایی است که محیط بیرونی کشور ایجاد می‌کند. این تجزیه و تحلیل عامل‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فناوری، قانونی و زیست محیطی را شامل می‌شود (Sanchez et al., 2020: 128). تجزیه و تحلیل پستل برای استفاده‌کنندگان دو کارکرد اساسی دارد: نخستین مورد اینکه امکان شناسایی محیطی را می‌دهد که کشور در آن فعالیت می‌کند. دومین عملکرد اساسی این

1. George Albert Smith
2. C Roland Christensen
3. Harvard Business School
4. SO
5. ST
6. WO
7. WT

است که داده‌ها و اطلاعاتی را ارائه می‌دهد که تصمیم‌گیران را توانا می‌کند تا موقعیت‌ها و شرایطی را پیش‌بینی کنند که ممکن است در آینده با آن روبه‌رو شوند (Yuksel, 2012: 53). دیده می‌شود که این مدل در امتداد مدل سوات و مراحل مدیریت راهبردی برای ایجاد راهبردی کلی و مفید استفاده می‌شود و تکمیل‌کننده مدل سوات است.

۲. آینده‌پژوهی^۱ و سناریوپردازی^۲

آینده در تأثیر تحول‌های احتمالی مختلف است، از این‌رو پیش‌بینی آن دشوار است. با وجود این هر کشوری چشم‌انداز و پیشرفت راهبردی خود را براساس مفروض‌های ویژه برای آینده بنا می‌کند (Fornasiero, Sardesai and Barros, 2021: 35). آینده‌پژوهی یعنی مطالعه علمی تحول‌های احتمالی و مطلوب آینده، گزینه‌های شکل‌دهی به آن‌ها و تحلیل ریشه‌های آن‌ها در گذشته و حال (Kreibich, 2007: 181). سناریو را می‌توان توصیف موقعیت احتمالی در آینده و مسیر منتهی به آن آینده تعریف کرد (Kosow & Ganer, 2008: 1). سناریوپردازی رویکردی اثبات‌شده برای مقابله با ابهام‌ها در دنیای به‌سرعت در حال تغییر امروز است. هر سناریو نسخه‌ای از آینده را توصیف می‌کند که از وضعیت کنونی تحول‌ها سرچشمه می‌گیرد. سناریوها به سازمان‌ها و کشورها کمک می‌کند به تغییرها واکنش نشان دهند، تصمیم بگیرند، برای تغییرهای محیطی آینده آماده شوند و به‌سرعت با آن‌ها سازگار شوند؛ در نتیجه، کیفیت تفکر راهبردی را بهبود بخشند (Fornasiero, Sardesai and Barros, 2021: 36). با برنامه‌ریزی سناریو، مدیران تفکر روشمند در مورد جهان آینده را شروع می‌کنند و تغییرهایی را که ممکن است رخ دهد، مشکلات مربوط با آن‌ها و گزینه‌های جایگزین برای رسیدگی به آن‌ها را پیش‌بینی می‌کنند (Danevska, 2022: 160-168). بعد از ترسیم چارچوب مفهومی و تشریح ادبیات نوشتار، بنا بر نقشه راه، پیشران‌های مؤثر بر سیاست خارجی ایران در قرقیزستان را تعیین و تحلیل می‌کنیم.

۳. پیشران‌ها

قلب تپنده یک طرح آینده‌پژوهانه، شناسایی پیشران‌ها و محرک‌های تأثیرگذار برای ساختن سناریوها است. اولین گام از چارچوب مفهومی پژوهش، فهرست، سازماندهی و سپس تحلیل و بررسی این پیشران‌ها است. پیشران‌ها نیروهای اصلی هستند که آینده‌های مختلف را شکل می‌دهند. پیشران‌ها گروهی از مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده و ایجادکننده آینده هستند که بر همه گونه‌های آینده به‌طور جهانی یا محلی تأثیر می‌گذارند. همچنین پیشران‌ها به‌طور غیرمستقیم بر

1. Futurology
2. Scenario planning

آینده‌های عرصه‌های اقتصادی، زیست‌محیطی، سیاسی اجتماعی اثر می‌گذارند (Tavalaei, 2016: 108).

الف) پیشران‌های سیاسی

مجموعه‌ای از مؤلفه‌های مختلف سیاسی و قانونی در سطح داخلی و محیطی هستند که تأثیر زیادی بر سیاست‌های گذشته، حال و آینده ایران در قرقیزستان دارند. نظام سیاسی (روند تصمیم‌گیری)، اصول سیاست خارجی، دیپلماسی سازمانی، تفکرهای راهبردی، نسبت معنای هنجاری (شالوده)، آینده‌پژوهی و الزام‌های ساختار بین‌المللی از مؤلفه‌ها و پیشران‌های سیاسی قانونی هستند که با تحلیل آن‌ها وضعیت سیاسی قانونی ایران و جمهوری‌های آسیای مرکزی بررسی خواهد شد.

قرقیزستان یکی از کشورهای آسیای مرکزی است که از شمال غربی و شمال به قزاقستان، از شرق و جنوب به چین و از جنوب و غرب به تاجیکستان و ازبکستان محدود می‌شود. بیشتر مرزهای قرقیزستان در امتداد قله‌های کوهستان امتداد یافته است. قرقیزها یک قوم ترک مسلمان هستند و تقریباً سه‌چهارم مردم این کشور را تشکیل می‌دهند. تاریخ قرقیزستان کنونی به قرن هفدهم می‌رسد. قرقیزستان را که در حاکمیت روسیه و شوروی به قرقیزیا معروف بود، نیروهای روسیه تزاری در قرن نوزدهم فتح کردند. قرقیزستان یکی از جمهوری‌های اتحاد شوروی بود و استقلال خود را در ۳۱ اوت ۱۹۹۱ اعلام کرد (Allworth, Jul 13, 2023).

جدول ۱. قوت‌ها و ضعف‌های سیاسی قانونی جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با قرقیزستان

ردیف	عنوان	توضیحات	S	W
۱	نظام سیاسی (روند تصمیم‌گیری)	نظام سیاسی ایران ترکیبی از نظام‌های ریاستی و پارلمانی با نظارت ولی فقیه است. عامل‌های فرد، حکومت، نقش و ساختار جامعه به ترتیب بیشترین تأثیر را بر سیاست خارجی دارند.	*	
۲	اصول سیاست خارجی	نهی هرگونه سلطه‌جویی و سلطه‌پذیری، حفظ استقلال همه‌جانبه و یکپارچگی سرزمینی کشور، دفاع از حقوق همه مسلمانان و تعهدداشتن در برابر قدرت‌های سلطه‌گر و روابط صلح‌آمیز متقابل با دولت‌های غیرستیزه‌جو	*	
۳	دیپلماسی سازمانی	ارتباط سازمانی دو کشور در چارچوب سازمان اکو، اتحادیه اقتصادی اوراسیایی ^۱ ، سازمان همکاری اسلامی و سازمان شانگهای و سازمان ملل متحد برقرار است.	*	
۴	تفکرهای راهبردی	قرقیزستان در تفکرهای راهبردی ایران جایگاه مناسبی دارد.	*	
۵	نسبت معنای هنجاری (شالوده)	هنجارهای معنای انقلاب اسلامی ایران نظام ارزشی برگرفته از باورها و مبانی اسلامی دارد که مبنای رفتارهای سیاست خارجی کشور است و در تضاد با هنجارهای غیردینی قرقیزستان قرار دارد.	*	

	*	سیاست خارجی ایران در چارچوب سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ تنظیم شده است که رویکردی آینده‌پژوهانه دارد.	آینده‌پژوهی	۶
	*	تحریم‌های گسترده آمریکا علیه ایران در کنار حضور دیگر قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی در قرقیزستان از مهم‌ترین مشکلات ساختار بین‌المللی بر حضور ایران در این کشور هستند.	الزام‌های ساختار بین‌المللی	۷

Source: The Constitution of the Islamic Republic of Iran and the views of the author

تحلیل و بررسی پیشران‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که پیشران نظام حکومتی ایران و نوع تصمیم‌گیری در سیاست خارجی، اصول سیاست خارجی و دیپلماسی سازمانی با کشور قرقیزستان از قوت‌های راهبرد سیاست خارجی ایران در برابر جمهوری قرقیزستان هستند. نظام حکومتی ایران با اولویت تصمیم‌گیری فرد، از مشکلات ساختار بین‌المللی کمترین تأثیر را می‌پذیرد. البته در ارتباط با حضور در این کشورها مشکلات ساختار بین‌المللی تأثیر زیادی بر راهبردهای سیاست خارجی ایران در این کشور دارند. با امضای سند راهبردی ۱۰ ساله با عنوان «نقشه راه همکاری‌ها» در سال ۲۰۱۶ اهمیت زیاد این کشور در تفکرهای راهبردی مشخص می‌شود و آینده‌پژوهی هم نمود می‌یابد. ارتباط سازمانی و دیپلماسی ایران با جمهوری قرقیزستان در قالب سازمان اکو، اتحادیه اقتصادی اوراسیایی، سازمان شانگهای و به‌ویژه منشور سازمان ملل متحد چارچوب تحلیلی است که در حد قابل قبول است. این پیشران‌ها در شمار قوت‌های سیاسی قانونی ایران در قرقیزستان تحلیل می‌شوند. شاید با اندکی سخت‌گیری بتوان شالوده‌های متفاوت قانون اساسی و نظام سیاسی ایران را که نظامی ارزشی برگرفته از باورها و مبانی اسلامی و مبنای رفتارهای سیاست خارجی کشور است در تضاد با هنجارهای غیردینی قرقیزستان دانست. همچنین ساختار بین‌المللی و مشکلات آن مانند حضور روسیه، چین، ترکیه، آمریکا و دیگر رقیبان جهانی و منطقه‌ای که نگاه این کشور نسبت به ایران را کم‌رنگ می‌کنند، ضعف‌های راهبرد سیاست خارجی ایران در جمهوری قرقیزستان هستند. در مجموع پیشران‌های سیاسی قانونی ایران برای حضوری موفق در جمهوری قرقیزستان با بیشتر بودن قوت‌ها نسبت به ضعف‌ها مشخص می‌شوند.

جدول ۲. فرصت‌ها و تهدیدهای سیاسی قانونی قرقیزستان در ارتباط با ایران

ردیف	عنوان	توضیح	T O
۱	نظام سیاسی (روند تصمیم‌گیری)	قرقیزستان حکومتی مستقل، مردم‌سالار، حقوقی و غیردینی با نظام ریاستی است.	*
۲	اصول سیاست خارجی	سیاست خارجی قرقیزستان چندبعدی یا چندبرداری ^۱ متمرکز بر تحکیم روابط خارجی انعطاف‌پذیر و چندجانبه با کشورهای همسایه و بازیگران منطقه‌ای آن است. ایران هم در شمار کشورهای منطقه‌ای قرار می‌گیرد.	*
۳	دیپلماسی سازمانی	در قالب سازمان اکو، اتحادیه اقتصادی اوراسیایی، سازمان همکاری اسلامی و سازمان شانگهای ارتباط سازمانی دو کشور برقرار است و رویکرد قرقیزستان نسبت به ایران در این سازمان‌ها مثبت بوده است.	*
۴	اندیشه‌های راهبردی	ایران در اولویت سیاست خارجی این کشور جایگاه مناسبی دارد.	*
۵	نسبت معنای هنجاری	اصل یکم قانون اساسی و بند سوم اصل هشتم قانون اساسی قرقیزستان حکومت این کشور را نظامی غیردینی معرفی می‌کند که در بعضی از زمینه‌ها مانند روابط فرهنگی دینی (بحث افراط‌گرایی اسلامی) چالش عملی دارد.	*
۶	آینده‌پژوهی	قرقیزستان تنها جمهوری آسیای مرکزی است که با ایران سند راهبردی ۱۰ ساله با عنوان «نقشه راه همکاری‌ها» دارد.	*
۷	الزام‌های ساختار بین‌الملل	سیاست خارجی قرقیزستان به شدت از مشکلات ساختاری بین‌المللی و به‌ویژه الزام‌های تعادل در روابط با روسیه، چین و آمریکا تأثیر می‌پذیرد، اما این تأثیرها بر روابط با ایران تأثیر منفی نداشته است.	*

Source: Constitution of Kyrgyzstan and the author's views on it

پیشران‌های جدول ۲ بیانگر این است که جمهوری قرقیزستان حکومتی مستقل، مردم‌سالار، حقوقی و غیردینی است. سیاست خارجی قرقیزستان چندبعدی یا چندبرداری متمرکز بر تحکیم روابط خارجی انعطاف‌پذیر و چندجانبه با کشورهای همسایه و بازیگران منطقه‌ای آن است و ایران هم در زمره کشورهای منطقه‌ای قرار می‌گیرد. دیپلماسی سازمانی قرقیزستان در ارتباط با ایران در قالب سازمان اکو، اتحادیه اقتصادی اوراسیایی، سازمان همکاری اسلامی و سازمان شانگهای و سازوکارهای مربوط با سازمان ملل متحد است. رویکرد قرقیزستان نسبت به ایران در این سازمان‌ها مثبت بوده و همواره به قطعنامه‌هایی که بر علیه ایران در سازمان ملل طرح شده است، رأی منفی داده است. تفکر راهبردی سیاست خارجی قرقیزستان بر پایه برقراری تعادل در ارتباط با روسیه، چین و آمریکا بنا شده است، اما ایران در اولویت سیاست خارجی این کشور جایگاه مناسبی دارد. در ارتباط با بحث آینده‌پژوهی باید گفت قرقیزستان تنها جمهوری آسیای مرکزی است که با ایران سند راهبردی ۱۰ ساله با عنوان «نقشه راه همکاری‌ها» دارد. سیاست خارجی قرقیزستان به شدت از مشکلات ساختار بین‌المللی و به‌ویژه

¹. A few vectors

الزام‌های تعادل در روابط با روسیه، چین و آمریکا تأثیر می‌پذیرد، اما این تأثیرها بر روابط با ایران تأثیر منفی نداشته است. می‌توان ادعا کرد که سیاست خارجی قرقیزستان برای ایران همراه با فرصت است.

ب) پیشران‌های اقتصادی

آمار و شاخص‌های کلان اقتصادی جمهوری قرقیزستان با «نرخ رشد» اقتصادی ۷،۲ در ماه سوم سال ۲۰۲۳، درآمد سرانه ۴۹۳۴ دلار در سال ۲۰۲۲، «نرخ تورم» ۱۱،۳ درصد در ماه ششم سال ۲۰۲۳، «نرخ بیکاری» ۲،۸ در ماه سوم سال ۲۰۲۳، «رتبه فساد مالی» ۱۴۴ در سال ۲۰۲۲، موازنه تجاری در ماه چهارم منفی ۶۵۱ میلیون دلار و بدهی خارجی ۹،۲ میلیارد دلار در همین سال که بدهی به نسبت بالایی نسبت به منابع این کشور است، حکایت از اقتصادی کوچک و توسعه نیافته دارد (CIA World Factbook, 2023, fa.tradingeconomics.com, 2023).

جدول ۳. قوت‌ها و ضعف‌های اقتصادی، فناوری و زیست‌محیطی جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با

جمهوری قرقیزستان

ردیف	عنوان	توضیحات	قوت	ضعف
۱	اقتصادی	- مدل اقتصادی: به باور اندیشمندان مدل اقتصادی ایران نه بازاری و نه دولتی است و از این نظر منحصر به فرد است. - قرقیزستان در تفکرهای اقتصادی ایران: قرقیزستان با توجه به ظرفیت‌های اقتصادی، تجاری و حمل‌ونقلی در دیدگاه اقتصادی ایران اهمیتی قابل توجه دارد.	*	
۲	زیست‌محیطی	۱- ژئوآکونومیکی - نفت: منابع غنی نفت ایران از ظرفیت‌های رونق همکاری‌های دوجانبه دو کشور است. - گاز: منابع عظیم گازی ایران تقویت‌کننده روابط ایران با جهان خارج و قرقیزستان است. - منابع آبی: ایران از نقاط خشک کره زمین است، اما از راه دریای عمان و خلیج فارس به آب‌های آزاد ارتباط دارد و می‌تواند قرقیزستان را به آب‌های آزاد وصل کند. ۲- ژئوپلیتیکی - موقعیت راهبردی: ایران در حوزه خلیج فارس از نظر راهبردی مهم‌ترین کشور است. - اتصال جغرافیایی: ایران و قرقیزستان همسایه خاکی یا آبی نیستند. - ظرفیت‌های حمل‌ونقل: حمل‌ونقل بین‌المللی از محورهای اصلی همکاری اقتصادی دوطرف است. بندر چابهار از ظرفیت‌های حمل‌ونقل برای ارتباط با کشور قرقیزستان است.	*	
۳	فناوری	ایران در زمینه سدسازی، تولید برق، صنایع غذایی، مصالح ساختمانی ظرفیت همکاری با این کشور را دارد.	*	

Sources: (<https://fa.tradingeconomics.com>., <https://www.indexmundi.com>)

تحلیل پیشران‌های اقتصادی ایران در ارتباط با قرقیزستان نشان می‌دهد که ایران در این زمینه قوت‌های بسیاری دارد که می‌تواند روابط اقتصادی پرونقی بین دو کشور ایجاد کند و برتری قوت‌ها بر ضعف‌های داخلی به‌طور کامل مشهود است.

جدول ۴. فرصت‌ها و تهدیدهای اقتصادی، تکنولوژیکی و زیست‌محیطی قرقیزستان در ارتباط با ایران

ردیف	عنوان	توضیح	قوت	ضعف
۱	اقتصادی	<p>۱- مدل اقتصادی: با عضویت قرقیزستان در سازمان جهانی اقتصاد، این کشور تاحلود زیادی به سوی اقتصاد آزاد جهش یافته است. نمره آزادی اقتصادی جمهوری قرقیزستان ۷۶۳ است که سبب می‌شود اقتصاد این کشور در فهرست ۲۰۲۱ رتبه ۷۸ را در اختیار داشته باشد.</p> <p>۲- ایران در تفکر اقتصادی قرقیزستان: قرقیزستان تنها جمهوری آسیای مرکزی است که یک سند راهبردی ۱۰ ساله با عنوان «نقشه راه همکاری‌ها» با جمهوری اسلامی ایران دارد که حکایت از اهمیت ایران در تفکرهای اقتصادی دولت‌مردان این کشور دارد.</p> <p>۳- سرمایه‌گذاری: براساس گزارش سرمایه‌گذاری جهانی در سال ۲۰۲۰، جریان‌های مستقیم خارجی به قرقیزستان در سال ۲۰۱۹ بالغ بر ۲۰۹ میلیون دلار بوده است که از ۱۳۹ میلیون دلار در سال ۲۰۱۸ افزایش قابل توجهی داشته است.</p> <p>۴- محصولات صادراتی و وارداتی: صادرات: طلا، فلزات گرانبها، میوه‌های خشک، سبزیجات. واردات: فرآورده‌های نفتی، منسوجات، کفش، ماشین‌آلات صنعتی، خودرو، شکلات.</p>	*	
۲	زیست‌محیطی	<p>۱- ژئوآکونومیکی نفت: ذخائر اثبات‌شده نفت این کشور ۴۰ میلیون بشکه در سال ۲۰۲۰ است که ذخایر قابل توجهی نیست. گاز: ذخائر اثبات‌شده گاز این کشور ۶۶۳/۰۰۰/۰۰۰ مترمکعب است که نسبت به وضعیت کشور منابع خوبی به حساب می‌آیند. منابع آبی: قرقیزستان از کشورهای پرآب منطقه آسیای مرکزی است. دومین رودخانه بزرگ منطقه یعنی سیردریا از کوه‌های این کشور سرچشمه می‌گیرد.</p> <p>۲- ژئوپلیتیکی - موقعیت راهبردی: این کشور نقش کشور حایل در میان چین و دیگر کشورهای آسیای مرکزی را دارد. همچنین از سرشاخه‌های اصلی طرح بزرگ یک کمربند و یک جاده چین است. اتصال جغرافیایی: این کشور با ایران اتصال مستقیم جغرافیایی ندارد، اما از راه‌گذر بین‌المللی ایران، افغانستان، تاجیکستان و قرقیزستان موسوم به راه‌گذر «کنای» به هم وصل می‌شوند. - ظرفیت‌های حمل‌ونقل: حمل‌ونقل بین‌المللی نیز یکی از محورهای اصلی همکاری اقتصادی دو کشور بوده است. قرقیزستان نخستین جمهوری آسیای مرکزی بود که در سال ۲۰۰۷ به ایجاد تأسیسات حمل‌ونقل در بنلر راهبردی چهار اقدام کرد.</p>	*	
۳	فناورانه	<p>قرقیزستان در زمینه ایجاد زیرساخت‌های حمل‌ونقل و به‌ویژه جاده‌سازی، برق آبی، صنایع غذایی به فناوری خارجی نیاز دارد و ایران در این زمینه ظرفیت‌های لازم را دارد.</p>	*	

Sources: /https://santandertrade.com, https://economic.mfa.ir/

تحلیل پیشران‌های اقتصادی قرقیزستان در ارتباط با ایران نشان می‌دهد که قرقیزستان با داشتن اقتصادی به نسبت آزاد و مدل اقتصادی نیمه‌دولتی - نیمه‌خصوصی فرصت مناسبی برای راهبرد

1. Belt and Road Initiative
2. KTAI

اقتصادی ایران در این کشور است. با توجه به قرارگرفتن قرقیزستان در آسیای مرکزی و وجود پیوندهای تاریخی و فرهنگی به دلیل عبور جاده ابریشم از هر دو کشور در گذشته، ایران برای این کشور اهمیت زیادی، برای برقراری ارتباط دوجانبه داشته است. قرقیزستان تنها جمهوری آسیای مرکزی است که با ایران سند راهبردی ۱۰ ساله با عنوان «نقشه راه همکاری‌ها» دارد که حکایت از اهمیت ایران در تفکرهای اقتصادی دولت مردان این کشور دارد. صادرات و واردات این کشور هم‌تکمیلی مناسبی با صادرات و واردات ایران داشته است، اما در کل میزان صادرات و واردات دو کشور بنابر ظرفیت‌های موجود نبوده است. در بخش پیشران‌های زیست‌محیطی در زیر بخش ژئوآکونومیکی منابع نفت، گاز و آب این کشور ظرفیت و فرصت‌های مناسبی برای حضور موفق ایران در این کشور هستند و زیر بخش ژئوپلیتیک هم موقعیت مناسب جغرافیایی و نقش حایل با کشور چین، فرصت به حساب می‌آید. چنان‌که بیان شد قرقیزستان در زمینه ایجاد زیرساخت‌های حمل‌ونقل و به‌ویژه جاده‌سازی، برق‌آبی، صنایع غذایی به فناوری خارجی نیاز دارد و ایران نیز در این زمینه ظرفیت‌های لازم را دارد.

پ) پیشران‌های اجتماعی فرهنگی

تاکنون تعریف‌های زیادی از واژه فرهنگ ارائه شده است. در یک تعریف، فرهنگ به محیط ساخته‌شده انسان گفته می‌شود که شامل محصولات مادی و غیرمادی است که از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. در تعریف دیگری، فرهنگ به الگوهای منتقل‌شده تاریخی از معانی تجسم‌یافته در نمادها گفته می‌شود که به‌وسیله آن‌ها افراد ارتباط خود را حفظ کرده و دانش خود را توسعه می‌دهند. صرف نظر از تفاوت آن‌ها از نظر عامل‌های مختلف فرهنگ وحدت بین افراد را تقویت می‌کند (Kapur, 2020: 4).

جدول ۵. قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدهای اجتماعی و فرهنگی قرقیزستان و ایران

ردیف	عنوان	توضیح	قوت فرصت	ضعف تهدید
۱	جمعیت و نرخ رشد آن	جمعیت ایران در سال ۲۰۲۰ به ۸۴ میلیون نفر رسیده است که در رتبه هفدهمین کشور پرجمعیت جهان قرار دارد. نرخ رشد جمعیت ایران با توجه به منابع و مساحت این کشور با رشدی ۲۴،۱ درصدی در وضعیت مطلوبی است. جمعیت قرقیزستان ۶،۴ میلیون نفر در سال ۲۰۲۱ است.	✓	
۲	هویت تاریخی	وجود پیوندهای تاریخی و قرارگرفتن در حوزه تمدنی ایران و مسیر جاده ابریشم از عناصر هویت تاریخی مشترک دو طرف هستند و این کشور هم مانند کشورهای دیگر منطقه میراث تاریخی هویتی مشترکی در چارچوب ایران فرهنگی دارد.	✓	
۳	افراط‌گرایی و جدایی‌طلبی و تروریسم	قرقیزستان بیش از دیگر کشورهای آسیای مرکزی با افراط‌گرایی و تروریسم روبه‌رو بوده است. دره فرغانه به دلیل نزدیکی به افغانستان منبع افراط‌گرایی و قاچاق مواد مخدر است.		✓
۴	دین، مذهب،	حکومت قرقیزستان مانند کشورهای دیگر منطقه غیردینی است، اما بیشتر		✓

		مردم این کشور مسلمان و اهل سنت هستند.	زبان	
	✓	ایران با ۹۸٫۸۶ درصد نرخ باسوادی رتبه ۹۹ را در دنیا دارد که نرخ باسوادی به نسبت خوبی به حساب می‌آید. نرخ با سوادی قرقیزستان مانند جمهوری‌های دیگر شوروی در سطح بسیار مطلوبی برابر با ۸۰٫۹۹ درصد است.	نرخ باسوادی	۵

Sources: <https://fa.tradingeconomics.com/> / www.indexmundi.com/ / <https://www.coface.com/>.

بررسی پیشران‌های فرهنگی اجتماعی ایران و قرقیزستان در رویارویی با یکدیگر، نشان می‌دهد که قرقیزستان هم مانند دیگر جمهوری‌های به‌جامانده از شوروی، چالش‌های قومی و زبانی دارد که به‌عمد در دوره استالین ایجاد شده است و بعد از استقلال چون آتشفشانی پرقدرت شروع به فعالیت کرده است. البته این مشکلات قومی‌زبانی به ایجاد حکومت‌های غیردینی منجر شده است که هرگونه افراط‌گرایی را به‌شدت سرکوب می‌کنند. پیشران‌های فرهنگی مانند تاریخ و هویت مشترک دو کشور، وجود اقوام و زبان‌های مشترک بین اقوامی از دو کشور، ادبیات مشترک، به تفاهم ملت‌ها و تاحدودی دولت‌های دو کشور منجر شده است و چشم‌انداز روابط فرهنگی دو کشور را روشن کرده است. همین بستر فرهنگی در صورت وجود دیگر عامل‌های لازم به توسعه روابط همه‌جانبه دو کشور خواهد انجامید.

روندها، رویدادها و تصویرها

۱. سیاسی

سیاست خارجی قرقیزستان «چندبعدی» یا «چندبرداری» است که بر تحکیم روابط خارجی انعطاف‌پذیر و چندجانبه با کشورهای همسایه و بازیگران منطقه متمرکز است. از دیدگاه تاریخی، نخستین رئیس‌جمهور قرقیزستان، عسکر آقایف، بنیان‌گذار سیاست خارجی چندبرداری در جمهوری قرقیزستان شناخته می‌شود. استدلال می‌شود که عامل‌های متعددی سبب ایجاد سیاست چندبرداری در این کشور شده است. برخی از کارشناسان سیاسی تأکید می‌کنند که این کشور به دلیل اندازه و وابستگی قرقیزستان به دیگر کشورها، برخی دیگر نیز وضعیت بد اقتصادی و نگرانی‌های امنیتی را عامل کاربست این سیاست خارجی بیان کرده‌اند. موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواکونومیک قرقیزستان توسعه سیاست خارجی مستقل را پیچیده و غیرممکن کرده است (Cholpon, 2018: 1).

سه بعد اصلی سیاست خارجی این کشور، منطقه‌ای، قاره‌ای و جهانی است. به گفته وزارت امور خارجه جمهوری قرقیزستان، «رویکرد منطقه‌ای» برای تقویت روابط مناسب و دوستانه با کشورهای همسایه اجرا می‌شود؛ هدف «رویکرد قاره‌ای» گسترش روابط دیپلماتیک با قدرت‌های بزرگ مانند روسیه، ایالات متحد آمریکا، اتحادیه اروپا و چین است و «رویکرد جهانی» مشارکت فعال در چارچوب سازوکارهای سازمان ملل است (Sari, 2017: 17). نخستین

ارتباط ایران با جمهوری قرقیزستان بعد از استقلال از اتحاد شوروی، در سفر وزیر امور خارجه این کشور به ایران در سال ۱۹۹۱ به مناسبت سالگرد درگذشت آیت ا... خمینی (ره) و سپس سفر رئیس پارلمان این کشور برای شرکت در کنفرانس فلسطین بود (Daman Pak Jami, 2023: 282).

در دوره ریاست جمهوری محمد خاتمی، سفر گروه پارلمانی قرقیزستان و در رأس آن رئیس مجلس قانون‌گذاری در سال ۱۹۹۸ به ایران و نیز سفر وزیر امور خارجه قرقیزستان در نوامبر ۱۹۹۹ برای تحکیم روابط دوجانبه و گسترش همکاری‌های سیاسی انجام شد. در مه ۱۹۹۸ در آلماتی قزاقستان در چارچوب پنجمین نشست اکو، رئیس‌جمهور قرقیزستان با محمد خاتمی دیدار و گفت‌وگو کرد. در این دیدار، خاتمی از همتای قرقیزی خود برای سفر به ایران دعوت کرد و آقایف در ژوئن ۲۰۰۰ به ایران سفر کرد. در پایان این سفر بیانیه مشترکی تصویب شد و دو طرف آمادگی خود را برای گسترش روابط اعلام کردند. در بخش سیاسی این موارد می‌تواند به‌عنوان نمادی از روابط مثبت دو کشور در زمان خاتمی برآورد شود: حمایت ایران از پیشنهاد قرقیزستان برای اعلام سال ۲۰۰۲ به‌عنوان سال کوهستان و حمایت ایران از پیشنهاد قرقیزستان برای اعلام سال ۲۰۰۳ به‌عنوان دوهزار و دویستمین سال دولت‌مداری قرقیزها. در آخرین رأی‌گیری مربوط به تصویب قطعنامه حقوق بشر، قرقیزستان به‌سود ایران رأی داد (Akrami, 2012: 126).

در دوره احمدی‌نژاد و پس از سقوط عسگر آقایف در مارس ۲۰۰۵ روابط این کشور با ایران نیز از تغییر و تحول‌های پیش‌گفته در امان نماند. سیاست ایران نسبت به قرقیزستان در دوره احمدی‌نژاد ادامه همان راهبرد دولت‌های پیشین ایران در منطقه آسیای مرکزی بود، به‌ویژه اینکه بی‌اثر کردن تلاش‌های آمریکا برای تحریم اقتصادی و سیاسی ایران باید در اولویت برنامه‌های دولت احمدی‌نژاد قرار می‌گرفت (Sanaei, 2011: 129). با روی کار آمدن حسن روحانی، او در ۱۲ و ۱۳ سپتامبر ۲۰۱۳ برای شرکت در نشست سران شانگهای به قرقیزستان سفر کرد. سفر دوم روحانی به این کشور در ۲۲ دسامبر ۲۰۱۶ بود و سرانجام در ۱۳ ژوئن ۲۰۱۹ برای بار سوم برای شرکت در نشست سران شانگهای به این کشور سفر کرد. در سفر حسن روحانی سال ۲۰۱۶ به قرقیزستان رؤسای‌جمهور دو کشور سند راهبردی روابط دو کشور را امضا کردند. در آن زمان آلماس بیک آتامبایف^۱ رئیس‌جمهور قرقیزستان بود. با روی کار آمدن دولت جدید قرقیزستان به رهبری سادیر جباروف^۲ تأکید دوباره بر روابط دوستانه دو کشور تأکید کرد. تداوم تلاش‌های مشترک برای اجرایی‌شدن این نقشه راه همکاری‌های ۱۰ ساله، یکی از محورهای اصلی دیدارهای وزیر امور خارجه ایران با مقام‌های قرقیز بود. در دوره حسن روحانی، روابط ایران و قرقیزستان در سطح به‌نسبت مناسبی قرار داشت. با روی کار آمدن ابراهیم رئیسی هم این روند دنبال شده است.

1. Almazbek Atambayev
2. Sadyr Japarov

۲. اقتصادی

پس از استقلال قرقیزستان، سال ۱۹۹۳ را می‌توان سال پایه‌ریزی همکاری‌های دو کشور در زمینه اقتصادی دانست. به موازات گسترش روابط سیاسی دو کشور، توسعه سطح روابط اقتصادی و بهبود شاخص‌های این روابط در دستور کار قرار گرفت. در زمینه سیاست دادن کمک‌های توسعه‌ای به کشورهای دوست، هم‌زمان با سفر محمد خاتمی به بیشکک^۱ برای دادن مبلغ یک میلیون دلار در سال ۲۰۰۲ به قرقیزستان موافقت شد. در دوره ریاست جمهوری محمود احمدی‌نژاد در حاشیه نشست سران سازمان همکاری شانگهای در اوت ۲۰۰۷ در قرقیزستان، او با رئیس مجلس، وزیر دارایی و جمعی از دانشگاهیان قرقیزی دیدار کرد و بر گسترش روابط دو کشور با تمرکز بر روابط اقتصادی و فرهنگی، افزایش همکاری‌های پارلمانی و تسهیل شرایط رفت‌وآمد بازرگانان دو کشور و افزایش همکاری‌های علمی و فرهنگی میان تهران و بیشکک تأکید کرد. در مجموع روابط اقتصادی ایران و قرقیزستان، هموار پیش می‌رود و فرازونشیب ویژه‌ای ندارد. در دوره احمدی‌نژاد نیز در حال افزایش و گسترش بوده است (Sanaei, 2011: 205).

۳. فرهنگی

پس از فروپاشی اتحاد شوروی ایران نگاه دقیق به آسیای مرکزی را آغاز کرد و نظام ارزشی خود را براساس همکاری با جمهوری‌ها نشان داد. آغاز بازگرداندن تدریجی اسلام و رشد احساسات مذهبی در منطقه بعد از فروپاشی اتحاد شوروی با منافع سیاسی و ایدئولوژیکی ایران در آن دوره هم‌خوانی داشت. تغییر پیکربندی اولویت‌های مذهبی کشورهای آسیای مرکزی این امکان را به ایران داد که به افزایش حضور ژئوپلیتیک، فرهنگی و اسلامی در منطقه امیدوار باشد. با این حال در آغاز دهه ۱۹۹۰ ایران متوجه شد که هدف‌های سیاسی کشور در منطقه آسیای مرکزی نیاز به تعدیل دارد. در آن دوره تاریخی، تغییر در سیاست خارجی ایران و گذار از ایده «صدور انقلاب اسلامی» به «عمل‌گرایی و ارتقای منافع ملی دولت ایران» رخ داد (Garbuzarova, 2020: 25). در سال‌های اخیر، دیپلماسی فرهنگی ایران در کشور قرقیزستان در سه بعد فعالیت داشته است. مراکز مطالعات ایرانی و زبان فارسی در دانشگاه‌های قرقیزستان که با حمایت ایران ایجاد شده‌اند. سازوکاری برای تبادل دانشجوی بین دانشگاه‌های قرقیزستان و ایران پیش‌بینی شده است. در آینده ایران می‌خواهد مراکز فرهنگی را در دیگر دانشگاه‌های قرقیزستان افتتاح کند (Garbuzarova, 2020: 27-28).

پس از تجزیه اتحاد شوروی، تلاش برای بازگرداندن زبان فارسی در جمهوری قرقیزستان آغاز شد. از جمله تأسیس دوره زبان فارسی در دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه علوم انسانی بیشکک در سال ۱۹۹۲ که با پذیرش ۱۰ دانشجوی کار خود را آغاز کرد. یکی دیگر از مؤسسه‌های

1. Bishkek

مربوط به ترویج زبان فارسی در این کشور، بخش زبان فارسی دانشکده شرق‌شناسی دانشگاه ملی قرقیزستان است (Kiani, 2014: 121). فعالیت‌های فرهنگی و آموزشی ایران در قرقیزستان پویایی قابل توجهی را نشان داده است. با اینکه قرقیزستان تمایل فرهنگی بیشتری به جهان ترک دارد (Garbuzarova, 2020: 30).

راهبردهای برگرفته از مدل سوات و پستل

پیشران‌های سه‌گانه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ایران و قرقیزستان در جدول‌هایی فهرست و سپس این پیشران‌ها را تحلیل و بررسی کرده‌ایم. در اینجا با مراجعه به این جدول‌ها و تحلیل‌ها به پرسش‌ها پاسخ می‌دهیم و راهبردهای مناسب با هر وضعیت را استخراج می‌کنیم. در سال‌های اخیر و با امضای سند راهبردی ده ساله ایران و قرقیزستان، فرصت سیاسی مناسبی برای حضور بهتر ایران در این کشور فراهم شده است. راهبرد برگرفته از تحلیل پیشران‌های سیاسی، راهبرد «اس‌او» است که بر پایه فرصت‌های محیط قرقیزستان و قوت‌های سیاسی ایران ایجاد می‌شود. تأیید این ادعا، ندادن رأی منفی این کشور در سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی علیه ایران در سال‌های اخیر است. با توجه به این پیشران‌های اقتصادی، راهبرد استخراج‌شده اقتصادی ایران باید راهبرد «اس‌او» باشد. قرارگرفتن ایران در رتبه نهمین شریک اقتصادی این کشور در سال ۲۰۲۰ نشان‌دهنده عملی شدن این راهبرد است و راهبرد اقتصادی که ایران در عمل در این کشور داشته است. بنا بر گزارش سازمان توسعه تجارت، ایران با توجه به حجم نهایی ۵۰ میلیون دلار حجم مبادلات دو جانبه که ۴۵ میلیون سهم صادرات ایران بوده است و مقدار اندکی در مقابل حجم مبادلات دیگر کشورها مانند چین، روسیه و حتی ترکیه است. راهبرد «ای‌تی» یا اقتضایی بوده است که این راهبرد استفاده از نقاط داخلی برای مقابله با تهدیدهای محیطی را نشان می‌دهد. در بحث راهبرد فرهنگی ایران در جمهوری قرقیزستان هم با توجه به روابط مثبت فرهنگی و تاریخی دو کشور، داشتن تاریخ و فرهنگ مشترک، وجود قوت‌های داخلی و فرصت‌های محیطی فرهنگی، تأکید بر همکاری‌های متنوع فرهنگی در سند جامع ده ساله راهبرد تهاجمی و پرقدرت «اس‌او» پیش‌بینی می‌شود.

سناریوهای سیاست خارجی ایران در جمهوری قرقیزستان

با تکیه بر پیشران‌ها، روندها، رویدادها و تصویرها، این سناریوها برای سیاست خارجی ایران در قرقیزستان قابل تصور است:

۱. سناریوهای امکان‌پذیر

سناریوی اول: سناریوی بدون‌شگفتی

سناریوی بدون شگفتی در ارتباط با سناریوهای امکان‌پذیر سیاست خارجی ایران در قرقیزستان، ادامه همین روندهای کنونی بدون رخدادن «رویدادی» ویژه است. این سناریو که در گروه سناریوهای «ایستا» قرار می‌گیرد، در درون خود حفظ سطح کنونی روابط دو جانبه را دارد.

سناریوی دوم: امکان‌پذیرترین حالت مطلوب یا سناریوی خوش‌بینانه

این سناریو پیش‌بینی می‌کند با عملی‌شدن قرارداد جامع ده ساله دو کشور و بهره‌برداری ایران از معدن‌های فراوان، ظرفیت‌های گردشگری و برق‌آبی این کشور، تقویت راه‌گذرهای ارتباطی، برتری‌های عضویت این کشور در اتحادیه اقتصادی اوراسیایی در ارتباط با ایران و عضویت دائمی ایران در سازمان شانگهای، روابط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دو کشور به سطح مطلوبی ارتقا یابد.

سناریوی سوم: امکان‌پذیرترین حالت نامطلوب یا سناریوی بدبینانه

به این علت که در حال حاضر روابط ایران با همه کشورهای منطقه آسیای مرکزی و از جمله قرقیزستان نسبت به قوت‌های خود و فرصت‌های منطقه در حد مطلوبی قرار ندارد، سناریوی احتمالی نامطلوب، ادامه همین روند یا تضعیف این ارتباط است.

سناریوی چهارم: بدترین حالت احتمالی یا سناریوی فاجعه

با توجه به وضعیت سیاسی متلاطم کشور قرقیزستان پس از استقلال و روی‌دادن چندین کودتای سیاسی و سرنگونی حکومت‌های این کشور یکی پس از دیگری، بدترین سناریویی که می‌توان تصور کرد، روی‌دادن کودتایی دیگر و سرنگونی حکومت کنونی و جایگزینی با حکومتی ضدایران است که روندهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی پیشین و حال حاضر را دچار تغییر منفی به زیان ایران کند.

۲. سناریوهای مطلوب

سناریوی مطلوب ایران به قطع منشأ داخلی خواهد داشت. بارها بیان شده است که برداشته‌شدن تحریم‌های ایران، عادی‌شدن روابط با جهان و شاید کم‌رنگ‌شدن اختلاف‌های ایران و آمریکا و البته عضویت دائمی ایران در سازمان شانگهای تأثیری بر بازیگری ایران در قرقیزستان می‌گذارد و سطح روابط چندجانبه را به شدت ارتقا می‌دهد.

نتیجه

رهیافت نظری این نوشتار، متشکل از دو مدل برنامه‌ریزی راهبردی به نام «سوات» و «پستل» است که این دو مدل ابزار پژوهش هستند و از رویکرد آینده‌پژوهی (سناریوسازی) به‌عنوان روش نوشتار استفاده می‌کنیم. مدل سوات با ایجاد ماتریسی متشکل از ضعف‌ها و قوت‌های داخلی ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی آسیای مرکزی، به ایجاد چهار راهبرد متناسب منجر می‌شود. اما پیش از استخراج راهبردهای سیاست خارجی ایران در کشورهای آسیای

مرکزی، براساس مدل سوات، با استفاده از مدلی مکمل به نام پستل، فرصت‌ها و تهدیدهای محیطی آسیای مرکزی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، زیست‌محیطی و فرهنگی-اجتماعی را فهرست و ضعف‌ها و قوت‌های داخلی ایران را در ارتباط با فرصت‌ها و تهدیدهای قرقیزستان تحلیل کردیم. بعد از این دو مرحله، به نگارش و استخراج راهبردهای گذشته و کنونی جمهوری اسلامی ایران در جمهوری قرقیزستان پرداختیم.

بررسی روند روابط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی سیاست خارجی ایران در قرقیزستان نشان داد، هرچند از نظر سیاسی و فرهنگی روند روابط دو کشور مناسب و دوستانه بوده است، روابط اقتصادی دو کشور بسیار اندک و پایین بوده است. بر اساس راهبرهای استخراج‌شده از مدل سوات و پستل، راهبرد سیاسی ایران در قرقیزستان، راهبردی تهاجمی قوت‌محور، راهبرد اقتصادی تدافعی و راهبرد فرهنگی تنوع‌محور بوده است. با تحلیل و بررسی روندها، رویدادها و تصویرهای سیاسی، اقتصادی و فرهنگی ایران و قرقیزستان، می‌توان ادعا کرد که با وجود همسایگی و نزدیکی فرهنگی جمهوری قرقیزستان با کشورهای ترک‌زبان، ابتکارهای فرهنگی ایران در قرقیزستان مورد حمایت و پذیرش مردم این جمهوری قرار گرفته است. در دو دهه اول پس از فروپاشی اتحاد شوروی، تلاش‌های ایران برای تقویت موقعیت راهبردی خود در قرقیزستان تا حد زیادی سرشت ایستا داشت. با این حال به‌تازگی و با در نظر گرفتن آخرین روندهای سیاست جهانی، ایران با تکیه بر ابزارهای قدرت نرم، به تدریج فعالیت سیاسی خود را در این کشور افزایش داده است و به نظر می‌رسد در آینده، ایران ظرفیت فرهنگی نفوذ خود در قرقیزستان را بیش از پیش افزایش دهد تا تصویری مثبت از حضور خود در این کشور بسازد و ارزش‌های سیاسی فرهنگی خود را گسترش دهد.

در چارچوب روش سناریوپردازی، آینده روابط دو کشور مبتنی بر سناریوهای خوش‌بینانه تحلیل‌پذیر است، هرچند دیگر سناریوهای احتمالی نیز قابلیت طرح دارند. سرانجام می‌توان ادعا کرد که با وجود داشتن قوت‌ها و فرصت‌های فراوان سیاسی، اقتصادی و فرهنگی، روابط دو کشور در تأثیر ضعف‌ها و چالش‌های محیطی منفعل و غیرفعال بوده و تا رسیدن به وضعیت مطلوب راه زیادی در پیش خواهد داشت.

پیشنهاد‌های کاربردی

- روابط دوجانبه سیاسی دو کشور وضعیت مناسبی داشته است، اما باید روابط سیاسی دو کشور در چارچوب امنیت منطقه‌ای تقویت شود.
- در زمینه راهبرد اقتصادی با تأکید بر تقویت روابط دوجانبه اقتصادی، روابط اقتصادی دو کشور در قالب اتحادیه اقتصادی اوراسیایی تقویت و سازماندهی شود.
- در زمینه فرهنگی، راهبرد حضور ایران باید غیررقابتی و به دور از فخرفروشی تمدنی تاریخی سازماندهی شود.

References

- Akrami, Rostam (2012), "A Comparative Study of the Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran Towards the Independent Muslim Republics in Central Asia and the Caucasus in the Governments of Mr. Khatami and Ahmadinejad", Thesis Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, [in Persian].
- Bagheri Moghaddam, Gholamreza (2016), **Pathology of the Islamic Republic of Iran's Foreign Policy in Central Asia Region: A Case Study of Kyrgyzstan**, Tehran: Ministry of Foreign Affairs, [in Persian].
- Benzaghta, Mostafa Ali, Abdulaziz Elwalda and Mousa Mohamed (2021), "SWOT Analysis Applications: An Integrative literature Review", **Journal of Global Business Insights**, Vol. 6, No. 1, pp. 54-72, (doi.org/10.5038/2640-6489.6.1.1148).
- Bojadjievska, Danevska (2022), "The Importance of Scenario Planning Functions for Company's Performance in the Contemporary Environment", **In Traders International Trade Academic Journal**, Vol. 5, No. 2, pp.173-193, (doi: 10.55065/intraders.1143265).
- Chen, Shu-Hsiang, Jaitip Nasongkhla, and Ana Donaldson (2018), "A Strategic Planning Process Model for Developing Open Educational Resources", **International Journal of Information and Education Technology**, Vol. 8, No. 5, pp. 362-368, (Doi:10.18178/ijiet.2018.8.5.1064).
- Cholpon, Kainazarova (2018), "New Trends in Kyrgyz Foreign Policy", International Alatoo University in Kyrgyzstan, Available at: [http:// New Trends in Kyrgyz Foreign Policy - Munich Personal RePEc Archive \(uni-muenchen.de\)](http://NewTrends.inKyrgyzForeignPolicy-MunichPersonalRePEcArchive(uni-muenchen.de)), (Accessed on: 23/05/2023).
- Dalton, Jeff (2018), SWOT Analysis (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats Analysis), **Great Big Agile**, Apress, Berkeley, CA, (doi :10.1007/978-1-4842-4206-3_62).
- Daman Pak Jami, Morteza (2023), **Economic Diplomacy of the Islamic Republic of Iran in Central Asia**, Tehran: Publications of the Center for Political and International Studies of the Ministry of Foreign Affairs, [in Persian].
- Dehshiri, Mohammad Reza, and Mehdi Taheri (2016), "Educational Diplomacy of the Islamic Republic of Iran in Central Asia", **Central Asia and The Caucasus Journal**, Vol. 28, No. 119, pp. 42-1, Available at: http://ca.ipisjournals.ir/article_24260.html, (Accessed on: 11/06/2024), [in Persian].

- Fornasiero, Rosanna, Saskia Sardesai and Ana Cristina Barros (2021), **Next Generation Supply Chains: A Roadmap for Research and Innovation**, Switzerland: Cham, (doi:10.1007/978-3-030-63505-3).
- Garbuzarova, Elena (2020), "Iran's Soft Power Tools in Kyrgyzstan", **Rudn Journal of Political Science**, Vol. 22, No. 1, pp. 22-31, (doi:10.22363/2313-1438-2020-22-1-22-31).
- Kapur, Radhika (2020), "**Meaning and Significance of Culture**", Available at: [http:// Meaning and Significance of Culture \(Researchgate.net\)](http://Meaning and Significance of Culture (Researchgate.net)), (Accessed on: 23/05/2023).
- Karami, Jahangir and Tahereh Daliran Chapeshloo (2016), "NGOs an Political Transformation in Central Asia (Case Study: Color Revolution in Republic of Kyrgyzstan)", **Central Eurasia Studies**, Vol. 9, No. 1, 95-114, (doi: 10.22059/jcep.2016.58575), [in Persian].
- Kiani, Davood (2014), "Iran and Central Asia: A Cultural Perspective", **Iranian Review of Foreign Affairs**, Vol. 4, No. 1, pp. 113-138, Available at: https://irfajournal.csr.ir/issue_16567_16951.html?lang=fa, (Accessed on: 11/06/2024), [in Persian].
- Koolae, Elaheh (2012), **Politics and Government in Central Asia**, Tehran: SAMT, [in Persian].
- Kosow, Hannah and Robert Gabner (2008), "Methods of Future and Scenario Analysis Overview, Assessment, and Selection Criteria", **Bonn, Deutsches Institut for Entwicklungspolitik**, Available at: https://www.idos-research.de/uploads/media/Studies_39.2008.pdf, (Accessed on: 23/05/2023).
- Kreibich, Rolf (2007), "Understanding of Science and Methodology of Future Research", **Journal for Semiotics**, Vol. 29, No. 2, pp. 177-198, (Doi:10.2139/ssrn.2094215).
- Mobini Dehkordi, Ali Salmanpour and Majid Khoei (2006), "Introduction to Strategic and Operational Planning", **Progressive Development**, Vol. 2, No. 6, pp. 18, Available at: SID. <https://sid.ir/paper/489572/fa>, [in Persian].
- Sajadpour, Seyed Mohamadreza and Hamid Najaf Niya (2023), "Relations Between the Islamic Republic of Iran and the Kyrgyz Republic; Stagnation and Stability (1992-2022)", **Journal of Central Asia and the Caucasus Studies**, Vol. 29, No. 122, pp. 65 -86, (doi:CA-2206-1593), [in Persian].
- Salavarzi Zadeh, Saleh, Saeed Vosoughi, Mohamad Ali Basiri and Enayatollah Yazdani (2020), "The Pathology of the "Futuristic" Foreign Policy of the Islamic Republic of Iran in Tajikistan Using SWOT and Pestel Models", **International Relations Research**, Vol. 10, No.1, pp. 35-64, Available at: https://www.iisajournals.ir/article_111957.html, (Accessed on: 23/05/2023), [in Persian].

- Sanaei, Mehdi (2011), **Iran-Central Asian Relations: Trends and Prospects**, Tehran: Department of Political and International Studies, [in Persian].
- Sanchez, Aurora, Nicoleta Cancelas and Beatriz Molina Serrano (2020), “Analysis of Port Sustainability Using the PPSC Methodology (PESTEL, Porter, SWOT, CAME)”, **World Scientific News**, Vol. 9, No. 146, pp. 121-138, Available at: <https://agro.icm.edu.pl/agro/element/bwmeta1.element.agro-26f002f7-cfba-426a-8e63-ff90d3aa7be9>, (Accessed on: 11/06/2024).
- Sari, Yaşar (2017), “Foreign Policy of Kyrgyzstan under Askar Akayev and Kurmanbek Bakiyev”, **Journal of International Affairs**, Vol. 17, No. 3, pp. 131-150, Available at: https://www.researchgate.net/publication/338487277_Foreign_Policy_of_Kyrgyzstan_Under_Askar_Akayev_and_Kurmanbek_Bakiyev, (Accessed on: 11/06/2024).
- Satarova, Eliana (2022), “Iran’s Foreign Policy towards Central Asia: The Case of Kyrgyzstan”, **Post-Soviet Issues**, Vol. 9, No. 2, pp. 183-190, (doi: 10.24975/2313-8920-2022-9-2-183-190), (in Russ).
- Tavalaei, Ruhollah (2015), “Futures Study of Iran’s Cyberspace Services Trends in the Technological Process of Globalization Using Delphi Method”, **Strategic Studies of Public Policy**, Vol. 5, No. 17, pp. 92-123, Available at: https://sspp.iranjournals.ir/article_12743.html, (Accessed on: 11/06/2024), [in Persian].
- Wallace, Vladyslav and Alejandro Rodriguez (2024), “Kyrgyzstan in Crisis: A Geopolitical Juncture”, Belfer Center for Science and International Affairs, Available at: <https://www.belfercenter.org/publication/kyrgyzstan-crisis-geopolitical-juncture>, (Accessed on: 11/06/2024).
- Wastnidge, Edward (2017), “Central Asia in the Iranian Geopolitical Imagination”, **Cambridge Journal of Eurasian Studies**, Vol. 7, No. 4, pp. 124-138, (doi: 10.22261/1YRJ04).
- Ziba Kalam, Sadegh, Davod Afshary and Mohammad Karim Zadeh (2011), “A Study on the Reasons for Failure of the Government Emerged from the Developments Known as Tulip Revolution in Kyrgyzstan”, **Central Eurasia Studies**, Vol. 4, No. 7, pp. 27-49, Available at: sid.ir/paper/151201/fa, (Accessed on: 11/06/2024), [in Persian].